

Stichting Harm Tiesing stelt zich niet aansprakelijk voor enige schade of hinder, in welke vorm dan ook, welke door het deelnemen aan deze tocht zou kunnen ontstaan.

Let op: hierna wordt een oude route uit de jaren zeventig van de vorige eeuw beschreven. Het wegennet is in de loop van de jaren behoorlijk veranderd en de route klopt dus niet meer.

BARTJE

Anne de Vries schreef lang geleden een bestseller met zijn boerenroman Bartje. Willy van Hemert nam de verfilming van dit boek ter hand. In zeven delen werd deze serie in 1985 opnieuw voor de televisie gebracht. De regisseur heeft dankbaar gebruik gemaakt van het Drentse landschap, maar ook van het Drentse boerenwerk van alle dag. De toestanden in Drenthe van de twintiger jaren, alleen nog aan ouderen uit eigen ervaring bekend, werden openhartig, maar zonder voorbehoud of vals sentiment getekend. Het resultaat van deze film was, dat een gelukkige combinatie werd gevonden van knappe filmtechniek en het vaak ontroerende, natuurlijke, onbevangen spel van een aantal provinciegenoten. Drenthe is door dit t.v. -spel "Bartje" goed in het nieuws gebracht en daar zijn wij Drentenaren gelukkig mee. Het Drenthe van Bartje bestaat gelukkig niet meer, hoewel een aantal karaktereigenschappen van de Drent van vandaag nog wel aanwezig is. De laatste 50 jaar heeft ook deze provincie een enorme ontwikkeling doorgemaakt. De plaggenhutten bestaan alleen nog in de openluchtmusea te Schoonoord en Barger Compasuum. Van verschillende zijde is de vraag gesteld waar dit T.V.-stuk toch wel is opgenomen. Dit is voor ons aanleiding geweest met behulp van Hans Jalving uit Exloo (in het stuk de vertolker van Arie) deze unieke plekjes op te zoeken en er een toeristische route van te maken. Het was in verband met de lengte van de route niet mogelijk alle opnameplaatsen mee te nemen. De school in Roden en het bruggetje in Avereest hebben wij helaas buiten de route moeten laten. Wij hopen dat er velen zijn die van deze unieke route zullen genieten.

SPELREGELS

Uit de hierna opgenomen routebeschrijving blijkt dat in diverse plaatsen kan worden gestart. Begint u uw tocht bijv. in Zweeloo, dan dient u na het laatste nummer (84) van de routebeschrijving uw route te vervolgen met nr. 1 tot en met 34 van de routebeschrijving, waardoor u op deze wijze de kringloop van deze toertocht hebt voltooid. Alle in de routebeschrijving voorkomende oriënteringspunten bevinden zich ten hoogste 50 m. van de weg, terwijl deze punten zich steeds recht vooruit of rechts van de weg bevinden. Wanneer van deze regel wordt afgeweken dan staat dit vermeld in de routebeschrijving. Tussen aanhalingstekens geplaatste woorden of cijfers (getallen) zijn opschriften. Bij bijv. "school" links betekent, dat u links af moet slaan bij een bord of iets dergelijks, waarop het woord school geschreven staat. Bij school (niet tussen aanhalingstekens) links betekent bij schoolgebouw of afbeelding daarvan links af. Alleen de verharde wegen tellen mee met uitzondering van wegen en paden die als rijwielpad zijn aangeduid. Indien een onverharde weg moet worden bereden dan wordt dit speciaal vermeld. Einde weg houdt in, dat men niet rechtdoor kan rijden, maar zowel naar links

als naar rechts kan afslaan. Indien door de een of andere oorzaak een gedeelte van de route niet kan worden bereden, vervolg dan uw route vanaf het eerstvolgende aangegeven dorp of plaats. In verband met de lengte van de tocht (plm. 120 km) is het aan te bevelen niet te laat te vertrekken en een gehele dag of meerdere dagen hiervoor uit te trekken. Zeer in het kort hebben wij ter informatie achterin dit boekje aangegeven de bezienswaardigheden, die er in de diverse plaatsen zijn. U kunt desgewenst even van uw route afwijken om deze attractiepunten te bezoeken.

De V.V.V.-gemeente Odoorn stelt zich niet aansprakelijk voor enige schade of hinder, in welke vorm dan ook, welke door het deelnemen aan deze tocht zou kunnen ontstaan.

START VOOR HET GEMEENTEHUIS TE EXLOO IN DE RICHTING BORGER

1. Na schoolgebouw neemt u de eerste asfaltweg rechts, waarna u door het bos de asfaltweg dient te volgen tot het eerstvolgende dorp Ees.
2. Na driehoekig verkeersbord (voorrangsweg) gaat u rechtsaf in de richting Borger (dus niet via de rijksweg naar Borger)
3. In het dorp Borger gaat u steeds rechtdoor. U steekt de voorrangsweg over en stopt even bij Hotel Bieze.

Tegenover dit hotel bevindt zich het gemeentehuis van Borger, waar de spelers voor de t.v.serie werden uitgezocht. In Hotel Bieze vond een aantal repetities plaats. Het heeft even geduurd voordat de NCRV die ideale Bartje vond. Daar waren liefst 200 en 1200 jongens voor nodig. Jan Krol zou eerst helemaal niet gaan, maar zijn broer wel. Die hun ouders zeiden dat hij Jan moest meenemen.

START VOOR HOTEL BIEZE IN DE RICHTING DROUWEN

4. Na boerderij met het huisnummer "7" stond de museumboerderij 't Flint'n hoes, die echter door brand is verwoest.

In deze boerderij werd het interieur gefilmd van de boerderij van vrouw Boender, waar Bartje een verrotte appel en een pleister kreeg. Tevens vond hier de droomscène plaats: Bartje was in gedachten in school; droomde dat hij lekker eten kreeg, dat zijn vader en moeder rijk werden en dat hij een horloge kreeg.

5. U gaat na boerderij met huisnummer "7" eerste weg rechtsaf in de richting Bronneger.
6. Bij verwijsbord met het opschrift "HUNEBED" (goed opletten) links aanhouden en de Bronnegerstraat volgen.
7. In Bronneger aangekomen gaat u voor het bord met het opschrift "HUNEBED" (linksstaand) linksaf. De verharde weg gaat over in een zandweg.

Bij het eerste hunebed dat u ontmoet werd de hunebedscène opgenomen: Bartje verbrandde de klabatse in een woest stukje veld bij een hunebed. De reden van dit verbranden was, dat Bartje zich vrij en volwassen wilde voelen. De stroper Hendek Jan heeft hem van zijn voornemen proberen af te houden, hetgeen evenwel geen resultaat heeft gehad. Toch kreeg Bartje later spijt dat hij dit deed.

8. Op de eerstvolgende klinkerweg gaat u rechtsaf in de richting Drouwen.

9. In Drouwen gaat u linksaf.
10. Eerste weg links, waarna u weer de eerste weg links neemt.
11. Op de voorrangsweg gaat u linksaf in de richting Borger.
12. Eerste weg rechts.
13. Voorrangsweg oversteken (voorzichtig, neem geen risico's).
14. Einde van de weg gaat u linksaf en de verharde weg steeds blijven volgen.
15. Voor de lantaarnpaal gaat u rechtsaf, waarna u de voorrangsweg recht oversteekt (Strengeweg volgen).
16. Einde van de weg gaat u linksaf richting Schoonlo.
17. Op viersprong van wegen rechtsaf.
18. Voor bord met opschrift "WARME BOSSEN." linksaf.
19. Voorrangsweg rechtsaf.
20. Voorrangsweg oversteken in de richting Westerbork (voorzichtig).
21. In het bos schuin tegenover de boerderij met de aanduiding "ALBERDINA-HOEVE" werd de opname gemaakt van de houtakkers.

Nadat Bartje, omdat hij niet wilde bidden voor bruine bonen, van huis werd weggestuurd zwierf hij overal rond totdat hij bij enige houthakkers kwam, die hem brood en koffie gaven. Ome Koo, een van de houtakkers zei tegen Bartje dat hij weer naar huis moest gaan, welke raad Bartje opvolgde.

22. Na benzinepompstation "TEXACO" aan het begin van het dorp Elp gaat u de eerste weg rechts, daarna op eerstvolgende splitsing rechts aanhouden, waarna u door het dorp de richting Westerbork dient aan te houden (staat aangegeven op verkeerspaddestoelen).

Na het zelfbedieningsbedrijfje ziet u een dubbele boerderij. In de boerderij, die het verst van de weg verwijderd is, werd de opname gemaakt van het hoes van Derk met de Helm. Derk met de Helm was de eigenaar van Bartels eerste huisje. Derk voorspelde altijd alles, meestal kwam zijn voorspelling wel uit, maar toen hij voorspelde dat er een kanaal door de heide zou worden aangelegd en dit niet gebeurde, heeft hij zich opgehangen aan een balk in de paardestal.

23. Eerstvolgende voorrangsweg rechtsaf en daarna direkt weer linksaf (klinkerweg volgen).
24. Eerstvolgende driesprong links aanhouden, waarna u steeds de meest rechtdoor lopende weg dient aan te houden.
25. Einde van de weg (voor schrikhek) gaat u linksaf in de richting de Kiel. U dient steeds rechtdoor te rijden.

In het bos aan uw rechterhand (direkt na het volbrengen van de onder punt 25 vermelde routewijziging) werd de zandverstuivingsscène gefilmd. Toen Bartje na het verlaten van de lagere school de wijde wereld introk liep hij door een zandverstuiving. Deze zandverstuiving wekte allerlei gedachten bij hem op en op deze plaats dacht hij na wat er vroeger toch wel allemaal gebeurde.

26. Op voorrangsweg gaat u rechtsaf in de richting Schoonoord.

In het openluchtmuseum Ellert en Brammert te Schoonoord werd de opname gemaakt van de plaggenhut van de stroper Hendek Jan. Toen Bartje van huis was weggestuurd

ging hij naar de plaggenhut van Hendek Jan om te zien of dit misschien een geschikt nieuw tehuis voor hem kon zijn. Hendek Jan was evenwel niet thuis. Bartje ging weer weg en viel in een kuil, hetgeen hem een schram opleverde. De stroper, die op dat moment thuis kwam deed hem een lap om zijn hoofd en zei tegen Bartje dat hij maar gauw weer naar huis moest gaan.

Er werd in de zomer gefilmd en het had veel voeten in de aarde voordat het museum ten behoeve van de filmopnamen zijn poorten wilde sluiten.

27. Over de brug gaat u rechtdoor.

START VOOR HET POLITIEBUREAU TE SC(HOONOORD IN DE RICHTING EMMEN).

28. Na huisnummer "112" bij de brandtoren aan de Slenerweg rechtsaf in de richting Zweeloo

Bij en achter het eerstvolgende vennetje dat u aan uw rechterhand ontmoet werd de loopgraafscène opgenomen. Toen Arie reeds enige tijd aan het stelen was vertelde hij alleen aan Bartje dat hij een hol had in oude loopgraven op de heide en dat hij op deze plaats al z'n schatten bewaarde, zoals geld, chocolade en sigaretten. Bartje wist dat dit nooit goed kon blijven gaan. Hij werd bang voor Arie en trok zich van hem terug. Bartje voorspelde Arie dat hij nog eens in de gevangenis terecht zou komen.

29. Op voorrangsweg linksaf in de richting Zweeloo.

30. Onder viaduct doorrijden richting Zweeloo.

31. Na benzinestation "ESSO" 1e weg linksaf.

32. Einde van de weg rechtsaf, waarna u door Oud Aalden als volgt dient te rijden: Voor " P" linksaf; na " P" (linksstaand) rechtsaf.

In 't Hoes van Hol-An werd de kroegscène opgenomen. Toen de fam. Bartels het eerste huis moest verlaten omdat Derk met de Helm de huur had opgezegd ging Bartels naar de kroeg om te horen hoe het nu verder met hem en zijn gezin moest. Hij kwam dronken thuis, maar nam het goede bericht mee dat zij in het huis mochten blijven wonen, omdat een Groninger boer het huis had gekocht. Bovendien kwam vader in dienst bij deze boer.

33. Op de eerstvolgende voorrangsweg gaat u rechtsaf in de richting ZWEELOO.

34. Na plaatsnaambord met opschrift "ZWEELOO" gaat u de eerste weg rechts in de richting van de N.H.Kerk.

In de N.H.Kerk te Zweeloo werd de kerkdienst gefilmd, terwijl op de daarachterliggende begraafplaats de "begravenis" van Bartje's moeder plaats vond. De dominee preekte over de verloren zoon en Bartje dacht na over de zonde die hij op die dag had begaan. Hij stal die dag tesamen met zijn broertje Arie kruisbessen. De dominee sprak in deze dienst ook tegen de kinderen: "kinderen als gij zondigt dan is dat zonde tegen God maar ook tegen uw ouders". Deze regel maakte zoveel indruk op Bartje dat hij zijn vader vertelde over het kruisbessen stelen. Het gevolg was dat Bartje met de klabatse werd afgestraft. Diezelfde middag verbrandde Bartje de klabatse.

START VOOR DE N.H. KERK TE ZWEELOO IN DE RICHTING SLEEN

35. Op eerstvolgende viersprong rechtsaf (goed opletten)
36. Einde van de weg gaat u linksaf.
37. Voor schrikhek rechtsaf.
38. Einde van de weg linksaf.
39. Aan deze weg ziet u een plaatsnaambord met het opschrift "SLEEN". Na het passeren van dit bord gaat u na huisnummer "1" linksaf (goed uitkijken).
40. Na verkeersbord met opschrift "STOP" rechtsaf.
41. Bij A.N.W.B.-handwijzer nr." 2796" (linksstaan) links aanhouden in de richting Coevorden.
42. Op viersprong gaat u steeds rechtdoor. Tegenover het bungalowpark van Sleen bevindt zich een gerestaureerde boerderij met ronde bovendorpels (toogramen).

Deze inmiddels gerestaureerde boerderij thans 't Armhoes genaamd was de tweede "woning" (de Lange Jammer) van de fam. Bartels. Achter en opzij van deze boerderij werd de scène kruisbessen stelen opgenomen. Nadat Bartels ruzie had gekregen met zijn werkgever (de Groninger boer) moest hij het huis onmiddellijk verlaten. Zodoende kwam de fam. Bartels in de Lange Jammer, een zogenaamd armhuis, terecht. Hier woonden vele grote gezinnen bij elkaar over de vloer. Ze waren allen werkloos en leefden van de bedeling. Arie kreeg Bartje zover dat hij met hem meeging om kruisbessen te stelen bij boer Kwaant. Bartje scheurde zijn broek en werd gezien door de boer. later in de kerk kreeg hij schuldgevoelens door de preek van de dominee. Bartje dacht dat de dominee met opzet deze preek koos.

43. U dient thans uw voertuig te keren en begeeft u thans weer naar het centrum van Sleen, waarna u de richting Noord-Sleen dient aan te houden.

START VOOR DE N.H. KERK IN DE RICHTING NOORD-SLEEN

44. Voorrangsweg oversteken (goed uitkijken).
45. Asfaltweg blijven volgen in de richting NoordSleen.
46. Na huisnummer "1" rechtsaf in de richting Emmen.
47. In het dorp Emmen (Westenesch) gaat u na huisnummer "94 "de keienweg rechtsaf, waarna u rechts dient aan te houden.

De boerderij Heirweg 6 te Westenesch was de boerderij van vrouw Boender, de werkgeefster van vader Bartels. Nadat Bartje i.v.m. het niet willen bidden voor bruine bonen van huis was weggelopen ontmoette hij hier zijn vader weeer, kreeg een verrotte appel en een pleister van vrouw Boender.

48. U dient uw voertuig te keren.
49. U gaat verder met einde van de weg rechtsaf in de richting Centrum-Emmen.
50. Op de voorrangsweg in Emmen gaat u linksaf (heel goed uitkijken).
51. Eerste weg rechtsaf.
52. Bij eerstvolgende verkeerslichten gaat u linksaf (tijdig voorsorteren).
53. Tweede weg rechtsaf.
54. Eerste weg scherp rechtsaf. (denk aan het rijwielpad).

In de v.m. muziekschool aan de Nassaulaan nr. 1 werd de keukenscène van Lammechien

gespeeld. Bartje ging naar Assen om zijn zuster Lammechien haar wasgoed te brengen. Bovendien nam hij twee kippen mee. Eên van deze kippen was door hem gestolen bij boer Wapse. Bartje kreeg veel etenswaar mee voor zijn moeder. Verder kreeg hij f 4,56 voor de kippen. Lammechien kon dit doen omdat zij daar huishouding deed en het geld beheerde.

55. Einde van de weg linksaf.

56. Voorrangsweg rechtsaf (over spoorwegovergang)

START BIJ DE SPOORWEGOVERGANG DIE IN DE ONMIDDELLIJKE NABIJHEID VAN HET STATION TE EMMEN IS GELEGEN IN DE RICHTING EMMER COMPASCUUM.

57. Bij de verkeerslichten rechtdoor en daarna richting Emmer-Compascuum aanhouden (denk er om dat u tijdig voorsorteert).

58. Na het passeren van het dorp Emmerschans gaat u na het bord met het opschrift "RONDWEG" (staande op een driesprong van wegen) 1e weg links (goed opletten), waarna u steeds de meest recht doorlopende weg dient aan te houden.

Het veen dat u zo dadelijk aan uw linkerhand ziet, was de opnameplaats van Bartje's droomscène in het veen. Bartje droomde over Pikka, de voddenkoopman, die Arie 's middags had uitgescholden. Arie leerde Bartje het scheldversje: "Pikka Pikka hebt u nog vlooiën, ja meneer wel honderd dooien. Pikka Pikka hebt u nog luizen, ja meneer nog wel honderdduizend". Pikka werd altijd ontzettend kwaad bij het horen van deze scheldwoorden. Bartje droomde dat hij klappen kreeg van Pikka en dat hij hem smeed met geld. Uit het laatste zou blijken dat Pikka rijk was. Moeder wekte Bartje omdat het zo onweerde.

59. Over brug rechtdoor.

60. Na huisnummer "107" gaat u linksaf.

61. Op de eerstvolgende viersprong gaat u rechtsaf in de richting Roswinkel.

Bij deze viersprong dient u even te stoppen. In de tweede woning (winkel) staande direkt achter de woning Oude Schuttingskanaal O.Z. "76" zijn de opnamen van het winkeltje van vrouw Klasens gemaakt. Deze winkel is inmiddels verbouwd tot woonhuis. Arie durfde de winkel eerst niet in omdat hij zo'n moeite had met het uitspreken van de k. Omdat hij klontjes moest halen gaf dit de nodige problemen. Onderweg oefende hij de k uit te spreken en dat lukte hem ook aardig maar als hij in de winkel komt is het weer mis. Het gevolg was dat Bartje de boodschappen moest doen, nadat Arie boos de winkel was uitgelopen. Arie heeft later in dezelfde winkel ingebroken, werd door de veldwachter opgepakt en werd vervolgens naar een tuchtinrichting gezonden.

62. In Roswinkel aangekomen gaat u op de voorrangsweg linksaf.

63. Na de woning met het huisnummer "176" gaat u rechtsaf (Zanddijk) in de richting van de Maten.

64. U volgt thans de meest recht doorlopende weg, onder de verkeerstunnel doorrijden, vervolgens einde van de weg rechtsaf, daarna 1e weg linksaf (over het bruggetje rijden).

De woning met het huisnummer "Moersloot(?) 84" is het derde huisje van de fam. Bartels. In de Lange Jammer (armenhuis) kreeg de fam. Bartels bezoek van boer Wapse.

Deze bood vader werk en een huis aan. Bartels kon dit krijgen onder de voorwaarde dat de fam. in het vervolg getrouw naar de kerk zou gaan en de kinderen naar een gereformeerde school zouden worden gezonden, hetgeen vader beloofde.

65. Keer uw voertuig.
66. Over het bruggetje gaat u rechtsaf, daarna eerste weg linksaf terug naar Roswinkel. (Op het einde van de weg ligt het dorp Roswinkel).
67. Op einde van deze weg rechtsaf in de richting Nieuw Weerdinge.
68. In Nieuw-Weerdinge gaat u over de brug, daarna direkt linksaf in de richting Emmen.

In de stal van de boerderij Weerdingerkanaal Noordzijde "164" te Nieuw-Weerdinge vond de geboorte plaats van een kalf van boer Wapse. Toen vrouw Bartels voor de zoveelste keer moest bevallen, werd Bartje gevraagd z'n vader op te halen. Bij de komst van Bartje bleek dat vader andere zorgen aan zijn hoofd had. Op dat moment moest er namelijk bij de boer, waar vader werkte, een kalf worden geboren. Hij zei tegen Bartje dat hij niet bij de koe weg kon, omdat de boer naar de markt was. Hij gaf Bartje daarom raad zich tot opoe Tjobbe en de juffrouw te wenden, die moeder wel bij de bevalling behulpzaam konden zijn.

69. Na benzinepomp "B.P. " (aan de linkerzijde) krijgt u aan de linkerhand het standbeeld van de veenarbeider. Na dit standbeeld gaat u de eerste weg rechtsaf en daarna direkt weer linksaf.
70. Na huisnummer "44" rechtsaf.
71. Einde weg linksaf.
72. Einde van de weg rechtsaf en direkt weer linksaf in de richting Valthe.

START VOOR HET V.V.V.-BUREAU TE VALTHE IN DE RICHTING KLIJNDIJK

73. Aan het eind van het dorp Valthe gaat u voor het bord met het opschrift "ODOORNERWEG" rechtsaf.
74. Op voorrangsweg gaat u linksaf in de richting Klijndijk.
75. In het dorp Klijndijk voorrangsweg (rijksweg) heel voorzichtig oversteken.
76. Eerste verharde weg rechtsaf.
77. Einde van de weg rechtsaf.
78. Eerste weg linksaf.
79. Viersprong oversteken.

Achterweg 5 volgens bronnen: Het huisje dat zich bevindt aan de eerste zandweg rechts na de woning met het huisnummer "3" is de eerste woning van de fam. Bartels. Tevens vond hier een loopgraafscène plaats. Bartels huurde dit eerste huisje van Derk met de Helm en later van de Groninger boer, totdat het gezin er uitgestuurd werd en naar de Lange Jammer moest verhuizen. In dit huisje zei Bartje onder meer dat hij niet wilde bidden voor bruine bonen.

Loopgraafscène: Arie en Bartje rookten een sigaret in de slootwal en wachtten op Arie's vroegere schoolmeester. Doordat deze schoolmeester Arie altijd uitschold voor Mozes heeft hij wraak genomen op de meester. (Mozes was zwaar van tong en omdat Arie moeilijk sprak werd hij daarvoor uitgescholden).

De bewoner van Achterweg 9 wilde graag een maand voor de NCRV het veld ruimen. De

woning moest van binnen helemaal nieuw (of liever gezegd oud) worden gestoffeerd.

80. Thans dient u uw voertuig te keren.

81. U gaat de eerste weg linksaf in de richting Odoorn.

82. In Odoorn aangekomen gaat u op de voorrangsweg linksaf (goed uitkijken).

83. Tweede weg rechtsaf in de richting Exloo.

START VOOR HET V.V.V.-BUREAU TE ODOORN IN DE RICHTING EXLOO

1. Voor "RAADHUIS ODOORN" in het centrum van Exloo linksaf in de richting Borger.

EINDE VAN DE TOCHT VOOR DEGENEN DIE IN EXLOO ZIJN VERTROKKEN. VOOR HET GEVAL U IN EEN ANDERE PLAATS BENT VERTROKKEN VERVOLGT U UW ROUTE MET PUNT 1 VAN DE ROUTEBESCHRIJVING TOTDAT U BIJ UW STARTPLAATS BENT AANGEKOMEN.